

Andmekaitsealane mõjuhinna

Kultuuriministeerium kes vastutab kultuuri- sh spordipoliitika elluviimise eest Eesti Vabariigis (põhimäärus §1 lg 1-2 ning §4 lg 1-4) plaanib läbi viia pilootuuringu puuetega inimeste liikumis- ja sportimisharjumuste ning vaba aja veetmise viiside kohta Lääne-Virumaal, Saaremaal ja Pärnumaal. Pilootuuring on sisend üle-Eestilise uuringu läbiviimiseks. Uuringu andmeid kasutatakse puuetega inimestele liikumisvõimaluste ja vaba ajaveetmise võimaluste loomiseks kohalikes omavalitsustes.

Käesolevas uuringus kasutatakse Sotsiaalkaitse infosüsteemi andmeid, kuna muudest isikustamata ega ka isikustatud kontaktibaasidest (nt veebipaneelidest) ei ole võimalik statistiliste järelduste tegemiseks esinduslikku uuringu valimit moodustada. Sotsiaalkaitse infosüsteemis on inimeste andmed isikustatud ja selleks, et uuringu läbiviijale oleks võimalik edastada kontaktibaas, on Sotsiaalkindlustusameti töötajal vaja töödelda isikustatud andmeid. Uuringu läbiviijale edastatakse andmebaas, mis sisaldab järgmisi tunnuseid: puudeliik, puude raskusaste, maakond, andmesubjekti emaili aadress ning telefoninumber. Lähtuvalt puudeliigist valitakse küsitlusmeetod. Kuulmis-, keele- ja kõne- ning liikumispuudega inimeste seas viiakse küsitlus läbi veebi teel. Muu puudega inimestelt küsitakse esmalt telefoni teel mil viisil nad sooviksid ankeedile vastata (veeb vs telefon, kas ise või (koos) lähedase inimesega). Telefoninumbreid on vaja kindlasti ka sügavapuudega inimestega kontakti võtmiseks, sest nendega või nende esindajatega (oleneb infosüsteemis olevast kontaktist) tuleb kõigepealt selgeks teha, kas ja kuidas on nad võimalised küsitlusele vastama. Planeeritav küsitlusmeetodite osakaalud: 30% telefoni teel ja 70% veebi teel.

Varasemalt Eestis läbiviidud puuetega inimestega seotud küsitlusuuringute¹ puhul on vastamismäär olnud ~35% (sihistatud valim, kontaktibaasi aluseks Sotsiaalkaitse infosüsteem, lisaks kontrollitud Rahvastikuregistriandmetega). **Eeldades sarnast vastamismäära**, tuleks küsitleda ainult Sotsiaalkaitse infosüsteemi väljavõtte põhjal ca 3500 inimest, et vastajate arv oleks ca 1050. Kuid Sotsiaalkindlustusameti andmetel on registri väljavõtul ka mõned riskid:

- Kontaktandmed võivad olla uuendamata (ei ole igaaastaselt inimesega kontaktis), esineb meiliaadresse hot.ee, eesti.ee, mida inimesed väga ei kasuta ning nendes kolmes maakonnas puudub umbes 1500-l isikul meiliaadress.
- Registris on puuetega inimeste andmed, kuid kontaktiks on märgitud eestkostja (tihtipeale KOV, hooldaja, lähisugulane jne) ehk inimene, kes ei pruugi sihtrühma igapäevaste tegevustega väga kursis olla.

Riskide maandamiseks tuleks brutovalimit veidi tõsta, et oleks võimalik 1050 vastajat kätte saada. Seetõttu suurendame brutovalimit nii, et vastamismäär on ca 20% ja kontaktibaas on 5250 inimest. Pilootuuringu valim arvutatakse välja propotsionaalselt 3 maakonna lõikes, võimalusel valdade tasemel. Üle viie tuhande isiku kaastakse brutovalimisse lähtuvalt varasematele samalaadsete uuringute läbiviimise kogemusele

Esialgu on plaanis küsitleda esmajärjekorras puudega inimest ennast, juhul kui see ei ole võimalik, siis küsitletakse puudega inimesele kõige lähedasemat isikut, kes oleks tema igapäeva tegevustega kursis.

---

¹ Masso, M. ja Pedastsaar, K. (2006). Puuetega inimeste toimetuleku ja vajaduste uuring: Uuringuraport. https://www.sm.ee/sites/default/files/content-editors/Ministeerium_kontaktid/Uuringu_ja_analuusid/Sotsiaalvaldkond/puuetega_inimeste_uuringu_raport_1.pdf ;

Turu-uuringute AS (2017). Puudega lastega perede toimetuleku ja vajaduste uuring. https://www.sm.ee/sites/default/files/content-editors/Ministeerium_kontaktid/Uuringu_ja_analuusid/Sotsiaalvaldkond/puuetega_lastega_perede_toimetuleku_uuringu_raport_loppversioon_par_28.02.18.pdf

Vastaja tüüp (vastab ise/vastab lähedane) märgitakse ka andmebaasis. Kuna tegemist on pilootuuringuga, siis võib küsitlusmeetod jooksvalt muutuda, kuna selle uuringu põhjal tehakse ka ettepanekud üle-Eestilise uuringu läbiviimiseks.

Küsitlustöös seatakse eesmärgiks saavutada puudeliigi ja maakonna lõikes esinduslik kvootvalim, puude raskusastet jälgitakse esialgu n-ö pehme kvoodina.

Kultuuriministeeriumi partnerina ja volitusel tellib peatöövõtjana OÜ Eesti Uuringukeskus Sotsiaalkaitse infosüsteemist juhuvalimi teel meiliaadressite ja telefoninumbrite väljavõtte maakonna, domineeriva puudeliigi ja puude raskusastme lõikes (inimeste nimesid kontaktibaas ei sisalda).

Andmekogumise viib läbi Norstat Eesti AS, kes on lepingu järgi alltöövõtja OÜ Eesti Uuringukeskusele. Sotsiaalkaitse infosüsteemi kontaktibaasile on ligipääs (krüpteeritud fail) ainult antud küsitluse eest vastutaval isikul (Johanna Mäekivil, Norstat Eesti AS). Kontaktibaas kustutatakse Norstat Eesti AS süsteemist hiljemalt ühe kuu jooksul peale küsitluse lõppu ehk 30.04.2025.a.

Andmed salvestatakse Norstat Eesti AS-i siseserverisse, mis peale küsitlust kustutatakse ühe kuu jooksul. Norstat kasutab andmete edastuse jaoks krüpteeritud FTPS-i teenuseid. Andmetöötleja pääseb andmetele juurde krüpteeritud VPN- ühenduste kaudu. Norstat haldab ise oma serverit. Server on jagatud kaheks turvaliseks asukohaks Larvikis, Norras.

Kontaktibaas ei lähe edasi Eesti Uuringukeskusele. Eesti Uuringukeskus saab ainult küsitlustulemuste anonüümse andmebaasi. Ka kõik taustatunnused märgib inimene ise, mitte ei tõsteta üle Sotsiaalkaitse infosüsteemi kontaktibaasist. Küsitlustulemuste andmebaas läheb tähtajaliselt hoiustamisele Kultuuriministeeriumile (kuni 10 aastat). Sellele andmebaasile jääb asutusesisene ligipääs.

Küsitlusele vastamine on vabatahtlik. Veebiküsitluse meeldetuletuskirjad saadetakse ainult nendele respondentidele, kes on küsitluse pooleli jätanud või ei ole küsitlusele vastanud. Meeldetuletuskirju ei saadeta neile, kes on küsitlusest loobunud (märginud selle ära uuringukutses oleval „uuringust keeldumise“ lingil). Kokku saadetakse kuni kaks meeldetuletuskirja – 1. meeldetuletuskiri saadetakse seitse päeva pärast küsitluse algust ja 2. meeldetuletuskiri viis päeva peale 1. meeldetuletust. Vastamisstatistikat jälgitakse e-kirjade põhjal, st kui süsteem näitab, et vastaja e-posti aadressilt ei ole tulnud täidetud ankeeti, siis saadetakse talle meeldetuletuskiri. Peale küsitluse lõppemist kustutatakse e-posti aadressid ja telefoninumbriid küsitlussüsteemist ühe kuu jooksul hiljemalt 30.04.2025.a. Juhul kui vastaja on märginud keeldumise lingil, et ta ei soovi uuringus osaleda ja meeldetuletuskirju saada, siis kustutatakse tema e-posti aadress kohe küsitlussüsteemist.

Valimisse sattunud isikute isikuandmeid ja e-posti aadresse kasutab uuringu läbiviija vaid andmete kogumise käigus ning peale andmekogumist need hävitatakse. Sotsiaalkaitse infosüsteemist saadud andmeid ei hoita koos vastamise andmetega.

Käesolev uuring ei kahjusta inimese eraelu, ei tekita vaimset ega füüsilist kahju ning ei tekita vastajale liigset koormust, kuna tegemist on vabatahtliku avaliku arvamuse uuringuga.

Peale andmete kogumist moodustab Norstat Eesti AS anonüümsed andmebaasid (loosimise telefoninumbriid on eemaldatud), mille andmed puhastatakse ning vajadusel lisatakse kaal. Seejärel edastab Norstat Eesti AS andmebaasi Eesti Uuringukeskus OÜ-le analüüsimiseks.

Anonüümse kogutud andmete andmefaili annab uuringu läbiviija (OÜ Eesti Uuringukeskus) üle SPSSi ja Exceli formaadis Tellijale.

Loosimise jaoks kogutud telefoninumbreid kogutakse nii, et viimase küsimusena ankeedis palutakse juhul, kui soovitakse osaleda loosimises, sisestada oma telefoninumber. Lisatakse selgitus, et telefoninumbreid kasutatakse vaid loosimise eesmärgil, neid ei viida vastustega kokku ning kustutatakse uuringu andmebaasist kohe peale loosimist, mis toimub vahetult peale küsitlustöö lõppu (Teostab Johanna Mäekivi, Norstat Eesti).

Uuringuga seotud ohud ja nende maandamisvõimalused:

Oht	ohutase	Maandamisvõimalus
Andmete edastamine on ebaturvaline	madal	Andmed edastatakse SKA-lt Norstat Eesti AS-le krüpteeritult
Andmete hoiustamine on ebaturvaline	madal	<p>Andmed salvestatakse Norstat Eesti AS-i siseserverisse, mis peale küsitlust kustutatakse ühe kuu jooksul. Norstat kasutab andmete edastuse jaoks krüpteeritud FTPS-i teenuseid. Andmetöötleja pääseb andmetele juurde krüpteeritud VPN- ühenduste kaudu. Norstat haldab ise oma serverit. Server on jagatud kaheks turvaliseks asukohaks Larvikis, Norras.</p> <p>Valimisse sattunud isikute isikuandmeid ja e-posti aadresse kasutab uuringu läbiviija vaid andmete kogumise käigus ning peale andmekogumist need hävitatakse (30.04.2025.a.). Kontaktibaasi ja uuringu andmebaasi hoitakse eraldi failides. Kõik taustatunnused märgivad vastajad ise, ühtegi taustatunnust ei tösteta kontaktibaasist uuringu faili.</p>
Andmete kasutamise eesmärk riivab andmesubjekti õigusi ja vabadusi	keskmine	<p>Käesolev uuring ei kahjusta inimese eraelu, ei tekita vaimset ega füüsilist kahju ning ei tekita vastajale liigset koormust, kuna tegemist on vabatahtliku avaliku arvamusuuringuga.</p> <p>Valimisse sattunud isikule tutvustatakse kaaskirjas andmekaitsetingimusi ja küsitakse nõusolekut uuringus osalemiseks.</p> <p>Kontaktibaasile on ligipääs kahel inimesel (Norstat Eesti AS küsitlusjuhil Johanna Mäekivil ja Sotsiaalkaitse infosüsteemi analüütikul).</p>